

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ :	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน :	นายสุทัศน์ ตั้งพิพัฒน์พงศ์
ชื่อปริญญา :	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาศึกษา)
ปีการศึกษา :	2544

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กรอบในการศึกษากำหนดให้ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มของสังคม ขนาดพื้นที่ถือครองที่ดิน และปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นตัวแปรอิสระ ตัวแปรตามในการศึกษา คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน คือ ด้านการร่วมวิเคราะห์ปัญหา ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมลงมือปฏิบัติ และด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 223 คน โดยใช้วิธีสุ่มเลือกพื้นที่ระดับตำบลแบบเจาะจงและเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test และ F -test

ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.7 เป็นเพศชาย ร้อยละ 26.9 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 61.0 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 62.8 มีสถานภาพทางสังคมเป็นลูกบ้าน

ร้อยละ 40.4 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 50.7 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 33.6 มีรายได้ 70,001 บาทขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 83.9 เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม โดยเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชุนน้ำแม่กวมมากที่สุด ร้อยละ 68.6 มีขนาดพื้นที่ถือครองที่ดินน้อย สำหรับปัจจัยด้านสังคม พบว่า ร้อยละ 55.6 มีความเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใกล้เคียงกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 0.84 จากคะแนนเต็ม 2 คะแนน) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการร่วมลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 0.92) 2) ด้านการร่วมวางแผนหรือจัดทำแผนงาน (ค่าเฉลี่ย = 0.86) 3) ด้านการร่วมวิเคราะห์ปัญหา (ค่าเฉลี่ย = 0.85) และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 0.65)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เพศ รายได้ การเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม การมีขนาดพื้นที่ถือครองที่ดิน ความคิดเห็นต่อโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และระดับการรับรู้ข่าวสาร สำหรับปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมประชาชนในท้องถิ่น โดยเน้นหนักการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง
3. ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเสริมสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาการเข้าไปปลักกลอบเก็บหาของป่า และปัญหาเรื่องรายได้
4. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรในท้องถิ่น ให้เกิดการสร้างประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในที่สุด
5. แสวงหาความร่วมมือระหว่างชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยจัดให้มีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่น
6. พัฒนาระบบข่าวสารข้อมูลให้แพร่หลาย และบังเกิดประสิทธิภาพโดยสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข่าวสารทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ